

چند پرسش درباره کلیشه‌های تبعیض جنسی و ادبیات کودک

تبدیل می‌شود که انجام آن به عادت جمعی تبدیل می‌شود و در تمام جنبه‌های زندگی جاری و در ادبیات نیز منعکس می‌شود. درباره حضور یا طرح این کلیشه‌ها در ادبیات و به خصوص ادبیات کودک،

تبعیض جنسی، مثل هر پدیده اجتماعی دیگر، زاینده شرایطی است که در به وجود آمدن آن، دیدگاه‌ها و گرایش‌های فکری افراد نقش به‌سزایی دارد. شکل‌هایی از این تبعیض، در صورت تکرار، به کلیشه‌هایی

در ادبیات کودک، تأثیری مستقیم، یگانه و مشخص بر مخاطبان آن اثر دارد؟ بعد این که آیا پرداختن به این موضوع، لزوماً به تعمیق این تبعیض‌ها و کلیشه‌ها منجر می‌شود یا می‌تواند تأثیری معکوس هم داشته باشد و سپس این که با توجه به گرایش‌های مختلف و به تبع آن برداشت‌ها و دریافت‌های متفاوت از این مفاهیم، آیا راه‌حلی یگانه برای کاهش این مشکلات وجود دارد و دست آخر این که با این دغدغه، چقدر حق داریم آزادی نویسندگان را محدود کنیم و آیا جای این نگرانی وجود ندارد که پشتوانه‌ای نظری برای نوعی جدید از سانسور فراهم شود؟

پاسخ به چنین پرسش‌هایی، در این مقال و این مجال نمی‌گنجد. این شماره و شماره گذشته پژوهشنامه نیز بیش از آن که قصد پاسخ دادن به پرسش یا پرسش‌هایی را داشته باشد، قصد طرح پرسش‌هایی در این باب را دارد. باب بحثی گشوده شده است و حتی اگر پژوهشنامه دیگر به آن نپردازد، جای بحث و نقد و نظر وجود دارد. ما از طرح دیدگاه‌های شما، به خصوص در نقد این شماره و مطالب آن استقبال می‌کنیم.

دبیر تحریریه

دیدگاه‌های مختلفی قابل تصور است. می‌توان گفت که طرح و حضور این کلیشه‌ها به عادی شدن و انتقال این عادت‌ها به نسل بعد می‌انجامد و بنابراین، باید با حذف آن‌ها از ادبیات کودک، به زدودن این عادت‌های ناپسند کمک کرد. از سویی، می‌توان معتقد بود که ادبیات بازتاب زندگی است و چون این کلیشه‌ها در زندگی جریان دارد، ناکزیر به ادبیات هم راه می‌یابد و نه تنها از آن گریزی نیست، بلکه تأثیری منفی هم نمی‌گذارد.

البته، می‌توان گرایش‌های دیگری را نیز تصور کرد، اما همه این‌ها در حالی است که بر سر مفاهیم اولیه این بحث، به دلیل وابستگی‌اش به شرایط، هنوز مناقشه است و دست یافتن به تعریفی یگانه از آن محال می‌نماید؛ چرا که بخشی از آن با اعتقادات و دیدگاه‌های افراد گره خورده است و نمی‌توان تفاوت نگاه‌ها را انکار کرد. با این همه، در وجود شکل‌هایی از تبعیض، حتی اگر در چگونگی و یا طرح و عدم طرح آن در ادبیات کودک اختلاف نظر باشد، نمی‌توان تردید کرد. درباره ارتباط ادبیات کودک و کلیشه‌های تبعیض جنسی، می‌توان از چند زاویه تأمل کرد. نخست این که آیا انعکاس چنین واقعیتی